

Solidaritat amb Haití

Ricard Torrents

El terratrèmol d'Haití i la solidaritat que desperta em recorden el terratrèmol que fa cent vint-i-cinc anys va assolir Andalusia i va despertar un ràpid i commovedor gest de solidaritat en l'escriptor Jacint Verdaguer, llavors ja famós. El sisme d'Andalusia es produí el 27 de desembre de 1884 i afectà poblacions de les províncies de Granada i de Màlaga.

«Pobles enters, i no petits, se troben en complet estat de ruïna, i sos habitants, los que no han mort en l'horrible catàstrofe, vivint al ras i sense alberg segur enlloc. Lo nombre de cadavres extrets de les ruïnes puguen ben prop de dos mil». Aquesta informació es publicava a Vic al periòdic *La Veu del Montserrat* del 4 de gener de 1885, que va seguir de prop la desgràcia i que el dia 10 parlava de «l'explosió de caritat» que es manifestava arreu del «regne» en subscripcions populars. El bisbe Morgades encapçalava la de Vic amb 5.000 rals i, segons *La Veu*, «Barcelona serà sens dubte lo punt d'Espanya d'on sortiran més socors en diners i en efectes per los pobres d'Andalusia».

Verdaguer tingué una reacció tan ràpida que en pocs dies preparà un volumet d'un centenar de pàgines, amb trenta poesies, que el 30 de gener ja era a la venda amb el títol: *Caritat. Poesies de Mossèn Jacinto Verdaguer, estampades a favor de les víctimes dels terratrèmols d'Andalusia*. Buscava l'efecte sorpresa i havia demanat a Collell, director de *La Veu*, que no l'anunciés fins que no es posés a la venda. El 31 de gener el periòdic informava: «Està ja posat a la venda, i de segur que es repartiran com pa beneït, lo hermós tomet de poesies que, amb lo escaigut epígraf de *Caritat*, acaba de publicar Mossèn Verdaguer».

En la nota que fa de pròleg el poeta confessa el motiu d'aquell gest. En veure la generositat de la gent que acudia al palau del bisbe de Barcelona a fer donacions i que «l'un hi deixava diners, l'altre roba, qui un parell de cadires, un coixí o matalàs», llavors ell, «avergonyit i amb les llàgrimes als ulls, em diguí a mi mateix, "Què puc donar?". I aixís com si hagués sigut flequer hauria dut un parell de pans, essent poeta em creguí obligat a donar algun bé de Déu de poesia».

L'edició fou un èxit de crítica. «El més tendre i més valent dels poetes catalans, no tenint altra almoina per remetre als andalusos sotraquejats pels terratrèmols, ha donat un ramellet de flors; mes la caritat les hi ha tornades joiells de diamants», escrivia el crític mallorquí Pons i Gallarza. Però l'èxit de vendes, objectiu de l'operació, superà les previsions. Al cap d'un mes el poeta ja preparava la segona edició, que aparegué el maig següent, ampliada amb noves poesies. Per una carta de Verdaguer sabem que el resultat econòmic de la primera fou de «260 duros per als pobres d'Andalusia». O sigui 6.000 rals, un 20% més que l'aportació del bisbe Morgades. Qui sap quant hi van aportar els marquesos de Comillas.

El que destaca més de l'operació de *Caritat* és la professionalitat de Verdaguer. A prop de complir 40 anys la seva carrera també passava un moment crític. L'any següent, 1886, publicaria *Canigó*. Amb *Caritat* Verdaguer demostrava la seva generositat de butxaca, però també el seu compromís amb l'actualitat. De fet naixia el «periodista» que portava a dins i que no trigaria a irrompre en les cròniques del pelegrinatge a Palestina i Egipte o de les excursions i viatges *A vol d'ocell* fins a culminar en els articles *En defensa pròpia*, quan ell, pobre, demanava la caritat que havia fet als pobres.

La solidaritat que reclama el sisme d'Haití és de més actualitat que el llibre *Caritat* de Verdaguer. I tanmateix la coincidència d'ara fa 125 anys serveix per recordar que llavors com ara la «caritat» com a solidaritat ve de la mateixa font: la compassió entre humans que ens fa generosos.

18 de gener de 2010

(Publicat a *El 9 Nou*, 22 de gener de 2010)